

Implementering av Efter barnförhöret i Stockholms stad

Linda Jonsson, Hanna Linell och Maria Eriksson

ARBETSRAPPORTSERIE NR 109

Implementering av Efter barnförhöret i Stockholms stad

Linda Jonsson, Hanna Linell och Maria Eriksson

Marie Cederschiöld högskola
Stockholm, februari, 2024

Innehåll

SAMMANFATTNING	7
1 INTRODUKTION OCH BAKGRUND	9
2 KRISINTERVENTIONEN, EFTER BARNFÖRHÖRET	11
3 MÅL, SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	13
4 METOD	15
4.1 Metodbeskrivning och etiska överväganden	15
4.2 Stockholms stads krisstödinsats Stöd efter barnförhör	16
5 RESULTAT	19
5.1 Organisatoriska och personella förutsättningar för att implementera Efter Barnförhöret i mobila teamet på Barnahus Stockholm	20
Direktiv och förutsättningar	20
Teamets struktur	20
Ledningens roll och arbete	21
Personalens roll och arbete	22
5.2 Modellens användar- och genomförbarhet	22
Behov av krisstöd för alla barn efter förhör	22
Efter barnförhöret - en bra modell	23
Vad erbjuds barnen och deras familjer idag?	25
Samverkan	27
5.3 Fortsatt arbetet med Efter barnförhöret?	28
Genomlysning av organisatorisk struktur	28
Modellutveckling	29
6 ANALYS	31
6.1 Behovsinventering	31
6.2 Installation av modellen	32
6.3 Användning av modellen	32
6.4 Vidmakthållande	33
7 DISKUSSION OCH SLUTSATSER	35
8 REFERENSER	37

Sammanfattning

Sverige har under lång tid varit ett föregångsland vad gäller att ta ställning mot olika former av våld mot barn och förebygga barns utsatthet. Vid slutet av 90-talet uppmärksammades en tydlig ökning av polisanmälda fall av våld mot barn i Sverige. Under samma tid utvecklades olika former av myndighetssamverkan i form av Barnahus på flera platser i landet för att bättre möta upp barns behov i samband med polisanmält våld.

Den aktuella rapporten fokuserar på implementeringen av modellen Efter barnförhöret (Elfström, Landberg & Olofsson, 2017) via det mobila teamet på Barnahus i Stockholms stad. Teamet startade efter att det konstaterats att merparten vårdnadshavare och barn i staden inte fick kvalificerat stöd i anslutning till genomförda barnförhör vid Barnahus Stockholm. Rapporten är en delrapport i det FORTE- finansierade forskningsprogrammet Samordnade interventionssystem mot våld i nära relationer (SIVIN) vid Marie Cederschiöld högskola.

Syftet med implementeringsstudien var att undersöka möjligheterna till att implementera en familjeorienterad krisinterventionsmodell som Efter barnförhöret för att stödja barn och deras familjer efter ett polisförhör som rör våld i familjen. I projektet skulle fokus vara på genomförbarhet och användning av arbetsmodellen samt vilka organisatoriska och personella förutsättningar som främjar respektive hindrar implementeringen av arbetsmodellen. Befintligt dokumenterat material inhämtades i kombination med att intervjuer genomfördes under 2021-2022 med ledning och krisstödsteamets personal.

Resultaten visade att arbetet i krisstödsteamet startat upp enligt plan och att runt fyrtio barn och familjer erbjuds stödet årligen under 2021-2022. I ett uppföljande samtal med personalen i oktober 2023 beskrevs en ökning av såväl inkomna remisser, genomförda infomöten som genomförda hembesök vilket vittnar om att verksamheten börjar att bli mer etablerad. I projektet framkom flera utmaningar som att få till ett jämt remissflöde, att kunna hantera situationer när det blir få respektive många barn och familjer som behöver stöd utifrån personalens arbetssituation. Vidare beskrev personalen behov av att få tid och resurser till utbildning och metodutveckling och ett behov av ett ökat stöd från ledningen. Krisstödsteamet kan konstaterats ha drabbats av stor personalomsättning parallellt med att ledningen bytts ut under projektiden vilket försvårat arbetet med implementeringen. Detta i kombination med att verksamheten påverkades av COVID-utbrottet som försvårade möjligheten till fysiska möten inklusive att göra hembesök.

1 Introduktion och bakgrund

Sverige har under lång tid varit ett föregångsland vad gäller att ta ställning mot olika former av våld mot barn och förebygga barns utsatthet. Vid slutet av 90-talet uppmärksammades en tydlig ökning av polisanmälda fall av våld mot barn i Sverige. En förklaring som framförallt lyftes fram var en ökad anmälningsbenägenhet hos yrkesverksamma inom förskola, skola och socialtjänst, men även att närstående anmälde i högre grad, särskilt vad gällde mindre grovt våld (Shannon, 2011). Under samma tid utvecklades olika former av myndighetssamverkan på flera platser i landet för att bättre möta upp barns behov i samband med polisanmält våld. Detta med utgångspunkt i FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) och inspirerade av modeller som Barnahus på Island och Children's Advocacy Centers i USA (Korhonen et al., 2019; Landberg & Svedin, 2013).

De barnahusverksamheter som utvecklats under de senaste två decennierna kan ses som ett steg i rätt riktning vad gäller att leva upp till barnkonventionen även om verksamheterna har kommit olika långt i olika delar av landet (Korhonen et al., 2019; Landberg & Svedin, 2013). Utvecklingen av barnahusverksamheterna har också synliggjort flera av de dilemman som finns då det exempelvis kommer till samverkan mellan yrkesverksamma (se t.ex. Bakketeig et al., 2019; Johansson, 2011). Särskilt sårbart är detta i ärenden där det polisanmälda våldet utövats av en närstående till barnet och socialtjänsten har en nyckelroll i förhållande till barns rätt till stöd och skydd (se t.ex. van Ufford et al., 2022). Socialtjänsten har det yttersta ansvaret för barnet och ska stå för tillgång till stöd och skydd. Forskare menar att detta i huvudsak är ett familjestödsorienterat system även om det också skett en ökad orientering mot barnskydd och barncentrering under senare år (Heimer & Pettersson, 2022; Lundström & Sallnäs, 2019; Linell, 2017).

I de fall där barnen som kommer till förhör vid Barnahus är utsatta för brott av en vårdnadshavare eller en närstående till denne, så finns det möjlighet att förhöra barnet på Barnahus utan vårdnadshavarnas vetskap och samtycke. Dessa ärenden har lyfts fram som särskilt utmanande inom barnahusverksamheten och synliggör flera dilemman kopplade till socialtjänstens bedömning av barnets skyddsbehov, vårdnadshavares rättigheter samt barns rätt till information om och inflytande över de skeenden som sätts igång kopplade till barnförhöret (Kläfverud, 2021; Landberg, Kaldal & Eriksson, 2020; Olsson & Kläfverud, 2017). I Sverige kan barn tas till polisförhör utan vårdnadshavarens vetskap. I dessa fall utses en särskild företrädare. Denne ansvarar för hämtning av barnet i förskola eller skola den dag som barnförhöret är planerat att ske. Ofta har barnet med sig en trygghetsperson som kan vara en lärare eller förskolepedagog. Tidigare studier lyfter att barn i vissa fall helt kan sakna information om syftet med resan till Barnahus och de följande processerna runt barnförhöret och att den straffrättsliga processen kan ges företräde framför barns rätt till information och inflytande över de beslut som tas av vuxna (Olsson & Kläfverud, 2017).

Ett bristande stöd och skydd efter barnförhöret för våldsutsatta barn har också lyfts fram i tidigare utvärderingar av barnahusverksamheterna (Landberg & Svedin, 2013). Vissa verksamheter har haft tydligt utarbetade metoder inom socialtjänsten vad gäller informationsmöte med barn och föräldrar efter förhöret och också tillgång till krisstöd samma dag. I andra verksamheter har detta helt saknats och där barnet efter förhöret lämnats att ensamma hantera föräldrarnas reaktioner då de återvänt hem (aa). Mot denna bakgrund

utvecklades krisstödmodellen Efter barnförhöret (Elfström, Landberg & Olofsson, 2017) av Stiftelsen Allmänna Barnhuset som senare spridits inom flera barnahusverksamheter (Korhonen et al., 2019). En utvärdering av modellens effektivitet pågår för närvarande vid Örebro Universitet (under åren 2022 - 2026) där en första delrapport om modellens programteori presenterats (Petersén & Thunberg, 2022).

Även i Norge har liknande brister som i Sverige förts fram vad gäller tillgång till stöd för barn som är på förhör på Barnahus och där vårdnadshavare eller närstående till denne är den som är misstänkt för brottet (Bakketeig et al., 2021). Dessa ärenden står för cirka en tredjedel av barnahusens ärenden i Norge, även om andelen varierar stort i olika barnahusverksamheter (aa). Liksom i Sverige pågår också där en metodutveckling för att förbättra information och tillgång till stöd för barn efter barnförhör i de situationer där barnen bedöms kunna återvända hem till vårdnadshavare efter barnförhöret (Syringen & Tørstad, 2021).

Den aktuella rapporten fokuserar på implementeringen av modellen Efter barnförhöret via det mobila teamet på Barnahus i Stockholms stad. Teamet startade efter att det konstaterats att merparten vårdnadshavare och barn i staden inte fick kvalificerat stöd i anslutning till genomförda barnförhör vid Barnahus Stockholm (Nordstrand, 2017). Detta ledde bland annat till att personal inom Södermalm, Farsta och Spånga-Tensta stadsdelsförvaltningar utbildades i modellen Efter barnförhöret hos Stiftelsen Allmänna Barnhuset tillsammans med personal från Barnahus Stockholm. Deltagarna från stadsdelarna tyckte att modell verkade lovande att arbeta utifrån men flaggade för att de hade mycket begränsade möjligheter att arbeta med den utifrån förutsättningarna i sina respektive stadsdelar. Under 2019 fick socialnämnden i Stockholms stad i uppdrag att i samarbete med stadsdelsnämnderna utveckla ett gemensamt arbetssätt för att stärka skyddet för barn och unga efter polisförhör vid misstanke om att de utsatts för brott (Stockholms stad, 2019). Utifrån detta arbete föreslogs en central verksamhet i Stockholms stad med ett mobilt team placerat på Barnahus Stockholm som skulle erbjuda krisstöd efter barnförhör.

Den aktuella rapporten är en delrapport i det FORTE- finansierade forskningsprogrammet Samordnade interventionssystem mot våld i nära relationer (SIVIN) vid Marie Cederschiöld högskola. SIVIN syftar till att utforska förutsättningarna för- och bidra till utveckling av ett barncentrerat, samordnat interventionssystem för barn som utsatts för våld i nära relationer. Att barn ska erbjudas stöd i form av en krisintervention efter barnförhör är en del i ett sådant system och i fokus i denna rapport.

2 Krisinterventionen, Efter barnförhöret

I Huddinge kommun utvecklades under 2011 ett arbetssätt med tätt följande hembesök efter att ett barn förhörts om misstänkt våld av familjemedlem. Det var familjebehandlarna Gerd Olofsson och Hans Elfström som utvecklade arbetsmodellen och sedan dess har den fortsatt reviderats och utvecklats i samverkan med Stiftelsen Allmänna Barnhuset, Södertälje kommun och Barnahus.

Modellen finns beskriven i rapporten *Efter barnförhöret - en modell för att ge stöd och information till barn och föräldrar vid misstanke om barnmisshandel* av Elfström, Landberg och Olofsson (2017). Vi rekommenderar alla att läsa rapporten för en fullare förståelse av arbetsmodellen men nedan sammanfattar vi de viktigaste delarna:

Grunden i Efter barnförhöret är ett uttalat barnrättsperspektiv där barns rätt att skyddas från våld enligt barnkonventionens artikel 19, att bli bemötta utifrån barnets bästa enligt artikel 3, deras rätt att få komma till tals och få information enligt artikel 12 och deras rätt till rehabilitering efter övergrepp enligt artikel 39 lyfts fram. Familjer som kan bli aktuella att erbjudas stödet, är de där socialtjänsten genomfört en skyddsbedömning efter polisförhöret och beslutat att det inte finns behov av placering utanför familjen. I modellen betonas att hembesöket inte ska ses som ett alternativ till placering utan som ett arbetssätt i de ärenden där placering inte ses som nödvändig eller önskvärd.

Efter barnförhöret består av tre delar:

1. Informationsmöte med föräldrarna
2. Hembesök
3. Uppföljande samtal

I modellen arbetar två behandlare tillsammans, en behandlare med fokus på föräldern/na och en för barnet. Skälet till uppdelningen är ett sätt för att motverka att barns erfarenheter, upplevelser och behov hamnar i skymundan av de vuxnas. Föräldrabehandlaren har fokus på att möta föräldrarna i deras kris medan barnbehandlaren har fokus på att stödja barnet och hjälpa till att sätta ord på det som hänt.

Det är den utredande socialsekreteraren som kallar föräldrarna till ett informationsmöte på socialkontoret, efter att dessa fått information från polisen om att deras barn har förhörts av polisen och innan föräldrarna träffar sitt barn. Vid informationsmötet är föräldrabehandlaren med. Detta är inte ett utredningssamtal utan syftar till att samtala med och informera föräldrarna, så att de kan ta emot sitt barn på ett bra sätt efter förhöret, så det blir lugnt och tryggt hemma. Föräldrabehandlaren leder samtalet och beskriver vad våld är och vilket myndigheternas ansvar är. Behandlaren tar inte ställning till uppgifterna i anmälan utan informerar om processen och om hembesöket som ska ske samma kväll. De informerar också om vad barnet har varit med om under polisförhöret och hur föräldrarna kan bemöta barnet när hen kommer hem på ett så bra sätt som möjligt. Det klargörs också att det barnet berättat i förhör inte får ifrågasättas under hembesöket.

Hembesöket i sig består av tre delar: öppen kommunikation om våld och vad som hänt; erbjuda och motivera till fortsatta samtal och samarbete med socialtjänsten; trygga barnen och planera den närmsta framtiden. En ytterligare komponent under hembesöket är också att

behandlaren ska registrera hur barn och föräldrars samspel ser ut och lyfta fram konkreta förslag för att hantera situationen. Hembesöket ska vara kort och alla steg ska finnas med och genomföras under cirka en timme. Om något under hembesöket väcker oro ska behandlarna föra vidare informationen till socialjouren samma dag.

Dagen efter hembesöket tar behandlarna kontakt med föräldrarna för uppföljande samtal. Det första samtalet bör enligt modellen ske inom en vecka, för att risken för avhopp ska minimeras. Samordning med utredande socialsekreterare lyfts som en viktig del för att de uppföljande samtalen ska gå att genomföra. I de uppföljande samtalen, som kan variera till antal, träffar barnbehandlaren barnet och förädrabehandlaren föräldrarna. Detta sker separat. Fokus i samtalen är att fortsatt erbjuda krisstöd, och att exempelvis tala om föräldrarollen, om vad våld är, alternativ till våld och vem barnet kan vända sig till om något händer igen. Om barnet vill det kan samtalsserien avslutas med ett återföringsmöte där barnets upplevelse förs fram till föräldrarna i syfte att öka deras förståelse för barnet. Efter att samtalen avslutas kan familjen vid behov remitteras vidare för fortsatt stöd och behandling och där behandlarna kan finnas med för att lämna över till de nya behandlarna.

3 Mål, syfte och frågeställningar

Som beskrivits ovan ingick det aktuella projektet om att utvärdera implementeringen av Efter barnförhöret i Stockholms stad som ett av forskningsprogrammet SIVINS delprojekt. Detta gjordes genom att följa det mobila team som etablerats på Barnahus Stockholm (Stockholms Stad, 2019) vars arbete utgår från modellen. Syftet var att undersöka möjligheterna till att implementera en familjeorienterad krisinterventionsmodell som Efter barnförhöret för att stödja barn och deras familjer efter ett polisförhör som rör misstanke om våld i familjen. I projektet skulle fokus vara på genomförbarhet och användning av arbetsmodellen samt vilka organisatoriska och personella förutsättningar som främjar respektive hindrar implementeringen av arbetsmodellen.

Följande frågeställningar belyses:

- Hur beskriver ledning och personal de organisatoriska och personella förutsättningarna för att implementera Efter barnförhöret?
- Uppfattar ledning/personal modellen som lämplig, välfungerande och realistisk i förhållande till verksamhetens uppdrag, målgrupp och organisation?
- Hur ser ledning och personal på det fortsatta arbetet med Efter barnförhöret?

4 Metod

4.1 Metodbeskrivning och etiska överväganden

För att uppnå studiens syfte samlades dokumenterad skriftlig data in gällande uppdraget och hur teamet skulle arbeta. Intervjuer genomfördes enskilt med ledningspersonal och med personalen i krisstödsteamet. Från allra första början svarade också personalen på en enkät om sin bakgrund och hur de upplevde sin arbetsituation. Då majoriteten av personalen som svarade på enkäten inte längre ingår i teamet samt då förutsättningarna för arbetet i dagsläget ser annorlunda ut så ingår resultaten från denna enkät inte i den aktuella rapporten. Istället är fokus i resultatdelen på materialet som samlades in genom kvalitativa intervjuer.

Fyra enskilda intervjuer genomfördes med personer i ledningsroll och en ytterligare intervju där två personer deltog. Fyra strukturerade gruppintervjuer genomfördes med krisstödsteamet. Totalt blev 12 personer intervjuade, fem i en ledningsroll och sju i en krisstödjarroll. Utöver ovan beskrivna intervjuer hölls ett 20-tal avstämningsmöten med såväl ledning som teamet. Dessa dokumenterades i 21 minnesanteckningar.

Samtliga data samlades in under perioden 2020-2022. Ett sista uppföljande möte hölls under oktober 2023 med de två krisstödjare som då var fast anställda i teamet i syfte att följa upp den aktuella situationen. Till de strukturerade kvalitativa intervjuerna togs två olika intervjuguider fram, en för personer i ledningsroll och en för krisstödjarna. Intervjuerna spelades in och transkriberades. Vidare lästes all data igenom tillsammans med minnesanteckningarna och i resultatdelen har svaren tematiserats utefter frågeställningarna i projektet. Likheter och olikheter undersöktes mellan ledning och personalens uppfattningar samt inom varje grupp. Utifrån resultaten från intervjuerna gjordes en analys utifrån de fyra faser som ingår vid implementering enligt en metod från Socialstyrelsen (2012).

Projektet har följt etablerade forskningsetiska principer för samhällsvetenskaplig forskning. Vid de möten som forskarna deltagit i har information kontinuerligt getts om forskningsprojektet och forskarnas deltagande. De som har medverkat som respondenter i intervjustudien har gjort det utifrån att de samtyckt till att delta. De har alla fått skriftlig och muntlig information om syftet med intervjuerna, om vad medverkan som respondent innebär, att det är helt frivilligt att medverka och att informationen som de bidrar med ska användas som underlag för en rapport och i vetenskapliga publikationer.

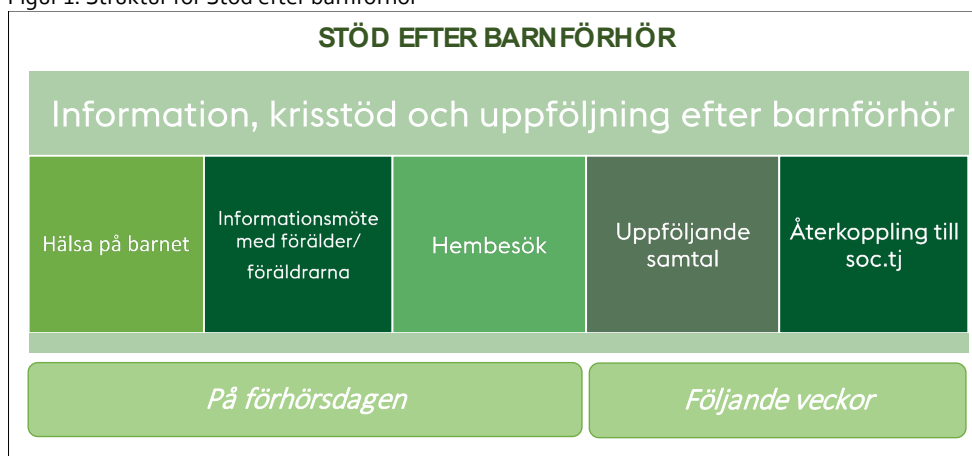
Intervjumaterialet presenteras i avidentifierad form med hänsyn till deltagarnas integritet. Då det handlar om en liten och namngiven verksamhet kommer vissa respondenter sannolikt att kunna identifieras av andra med god inblick i verksamheten, utifrån deras specifika roller i verksamheten. De uppgifter och de citat som återges i rapporten har valts ut för att representera det sagda i så god utsträckning som möjligt men med de medverkandes integritet i åtanke. I projektet har inga personuppgifter samlats in och inte heller information som kan kopplas till enskilda individer i verksamheten.

4.2 Stockholms stads krisstödinsats Stöd efter barnförhör

Barnhus Stockholm fick i 2020 års budget i uppdrag att implementera modellen Efter barnförhöret med lokala anpassningar direkt i sin verksamhet. Under det första halvåret 2020 rekryterades personal till den initiala verksamheten som bestod av en gruppleddare och fyra krisstödjare. Krisstödjarna var tänkta att arbeta uppdelade i två team. Gruppleddaren fanns redan i verksamheten och hade en delad tjänst medan krisstödjarna rekryterades externt och arbetade fullt med krisstödet. Samtlig personal rekryterade under år 2020 men under 2021 ökades budgeten ytterligare då en tjänst tillkom. Denna var dock delad med den ordinarie barnhusverksamheten. Under 2020 skedde i första hand en utveckling av arbetsmodellen medan ärendehantering i första hand kom igång under 2021, verksamheten har under stora delar av implementeringsperioden varit påverkad av den pandemi som då pågick. Vidare har en stor del av ledningen bytts ut liksom personalen. Vid det sista avstämningsmötet med teamet i oktober 2023 var det två fasta personal och två vikarier som arbetade med krisstödet och den femte delade tjänsten fanns inte längre kvar. Ledningen inom Barnhus bestod av en ny gruppleddare och en tillförordnad chef för verksamheten. När projektet avslutades var det en personal som varit med sedan implementeringsstarten medan resterade bytts ut.

Den krisstödsinsats som utvecklats i staden, Stöd efter barnförhör, beskrivs nedan utifrån följande bild (Figur 1).

Figur 1. Struktur för Stöd efter barnförhör

I stora drag följs arbetsmodellen Efter barnförhöret (Elfström, Landberg & Olofsson, 2017). En del som krisstödssteamet i Stockholm anpassat rör remissförfarandet gentemot stadens stadsdelar som insatsen finns tillgänglig för. Stadsdelarna har under implementeringsperioden på olika sätt delgetts information om krisstödet och uppmanats att skicka remisser till Barnhus. I de fall en stadsdel kontaktar Barnhus verksamhet för samråd eller konsultation i enskilda ärenden finns det i systemet också inlagt en fråga om krisstödet eventuellt kan vara aktuellt i ärendet. I remissen inhämtas vissa uppgifter om ärendet och ärendet stäms sedan av med ansvarig socialsekreterare. I de fall ärendet blir aktuellt för insatsen sker en avstämning med socialsekreteraren senast dagen innan barnförhöret är planerat. I början av implementeringsperioden hade gruppleddaren ansvar för remissförfarandet och avstämningsmötet. Sedan våren 2022 har remissförfarandet i första hand skötts av krisstödjarna. Avstämningsmötet med socialsekreterare brukar oftast hållas på Skype och pågå runt en halvtimme.

Efter genomfört polisförhör med barnet är det polis vid Barnahus som ansvarar för att informera vårdnadshavare om att barnet har varit på Barnahus. Socialsekreteraren ansvarar för att bjuda in föräldrarna till ett informationsmöte i stadsdelens lokaler samma dag där också krisstödjare närvarar. Under informationsmötet får föräldrarna information, krisstöd och konkreta tips på hur de kan bemöta sitt barn på bästa sätt vid återföreningen. Föräldrastödjaren hjälper vårdnadshavare att skifta fokus från den egna reaktionen till barnets upplevelse av dagen samt motiverar och planerar ett hembesök samma dag. Barnstödjaren kan parallellt hälsa på barnet och berätta om hembesöket som eventuellt kommer att ske under kvällen. Detta förutsatt att föräldrarna samtyckt till insatsen. Efter hembesöket sker ett uppföljande telefonsamtal med föräldrarna och där upp till tre ytterligare krisstödssamtal kan bokas in för barn, föräldrar eller familjen gemensamt. Den sista delen av insatsen är en med föräldrarna gemensam återkoppling till socialtjänsten kring fortsatt behov av stöd.

Nedan presenteras ärendestatistik för insatsen Stöd efter barnförhör under 2021 och 2022 utifrån flödesschemat i arbetsmodellen (Figur 2)

Figur 2. Ärendestatistik

År	Remisser från staden	Beviljade uppdrag	Förhör	Info-möte	Hem-besök	Uppföljande samtal i ärenden	Åter-koppling
2022	92	65	52	51	36	13 (antal samtal 21)	1
2021	76	50	41	33	26	13 (antal samtal 35)	5

Under det andra implementeringsåret 2022 skedde en ökning gällande samtliga delar som rör förhörsdagen inklusive antalet remisser i sig. Antalet uppföljande ärenden var samma till antalet, 13 stycken, under båda åren medan antalet ärenden där en gemensam återkoppling skett sjönk från 5 till 1.

5 Resultat

Nedan beskrivs hur ledning och personal beskriver implementeringen av Efter barnförhöret. Rubrikerna är strukturerade efter de aktuella frågeställningarna och rör såväl de organisatoriska förutsättningarna som det mer praktiska genomförandet av arbetsmodellen (Figur 3).

Figur 3. Implementering av Efter barnförhöret i Stockholms stad

Implementering av Efter barnförhöret i Stockholms stad		
<p>1. Organisatoriska och personella förutsättningar</p> <ul style="list-style-type: none"> - Direktiv och förutsättningar - Teamets struktur - Ledningens roll och arbete - Personalens roll och arbete	<p>2. Modellens användbarhet och genomförbarhet</p> <ul style="list-style-type: none"> - Behov av krisstöd för alla barn efter polisförhör - Efter Barnförhöret - Vad erbjuds barnen och deras familjer idag - Samverkan	<p>3. Fortsatt arbete</p> <p>Genomlysning av organisatorisk struktur</p> <ul style="list-style-type: none"> - Modellutveckling - Utvärdering

5.1 Organisatoriska och personella förutsättningar för att implementera Efter Barnförhöret i mobila teamet på Barnahus Stockholm

Direktiv och förutsättningar

Såväl ledning som personal var väl medvetna om det direktiv som låg till grund för den aktuella krisstödsinterventionen. Som beskrivits tidigare fick Barnahus Stockholm år 2020 i uppdrag att implementera modellen Efter barnförhöret med lokala anpassningar direkt i sin verksamhet. Det övergripande målet med implementeringen av arbetsmodellen var att bidra till att barn skyddas från fortsatt våld, att deras relationer till föräldrarna förbättras och att de får så goda förutsättningar som möjligt att återhämta sig från det våld som de redan har utsatts för (Stockholms stad, 2019). Direktiven var enligt de intervjuade i studien för vida och grovt beskrivna och det saknades utrymme att ta fram och arbeta för en god implementering och framtagande av en arbetsmodell som passade förutsättningarna. Detta lyftes kontinuerligt som en brist där personalen menade att de fått ett uppdrag att genomföra men hade lite stöd (förutom från närmaste ledningen) där tid och resurser var avsatta för att utveckla ett fungerande arbetssätt. Även ledningen påtalade bristen av tydliga direktiv för hur en implementering skulle gå till. Vidare menade både personal i krisstödsteamet och ledningen att beslutet om en permanent verksamhet fattades innan det gjorts en ordentlig analys av nuläget eller vad som skulle krävas för ett lyckat arbete med krisstödet. Då det saknades tydliga mål för insatsen på kort och lång sikt utifrån exempelvis hur många ärenden som förväntas, vad man exakt ska erbjuda med mera, var ett gemensamt mål något som teamet och ledningen kontinuerligt diskuterade. Bristen på uttalade mål blev tydligt också i förhållande till hur intervjupersonerna såg på förväntningar och förbättringar i arbetssätt såsom att utvärdera hur barn och föräldrar upplevde det stöd som de fick, beställarnas (socialtjänstens) nöjdhet och personalens upplevelse av hur stödet fungerar. Även effektmål med fokus på hur man kunde få till en ökning av uppdrag diskuterades flitigt också utifrån vad som kunde bedömas som en rimlig mängd ärenden utifrån personalbemanningen.

När uppdraget om att införa krisstöd kom till Barnahus var det inte en fråga om att teamet och ledningen tillsammans skulle utforma ett krisstöd som passade verksamheten utan modellen och organisationen fanns för detta redan. Personalen och ledningen påpekade utmaningen med detta under flertalet intervjuer.

Det var så otroligt dåligt förberett att sätta igång en implementering, det var dåligt tänkt från början. För att det är någonting med den organisatoriska implementeringen som är väldigt krånglig. Och jag tänker att det ofta är så. ”Nu ska vi jobba mot våldet, här är en metod, nu börjar vi jobba”. Det är ett uppdrag från politikerna. Det är så tokigt och det är sådant slöseri. (Gruppintervju, krisstödjare)

I intervjuerna kom det också fram frågetecken kring beslutet om att Efter barnförhöret skulle implementeras och framförallt bli permanent med en gång utan en provperiod. Även om alla i ledningen såg behovet av att följa upp barn och familjer efter polisförhör så fanns en skepsis till att en modell implementerades utan att vara utvärderad och i uppdraget justerad för att passa just deras förutsättningar i Stockholms stad.

Teamets struktur

Alla som intervjuades från både ledningsnivå och personal var i grunden positiva och såg stora möjligheter till att krisinterventionen kunde implementeras på ett bra sätt i Stockholms stad. Strukturen med ett särskilt mobilt team skiljer sig från hur upphovsmännen till modellen arbetade, då de var anställda som familjebehandlare inom socialtjänsten och utgick därifrån. Vinsten med det var att de arbetade i annan verksamhet under de perioder som det inte fanns

aktuella ärenden. Den övergripande uppfattningen hos de intervjuade i krisstödsteamet i Stockholms stad var att det var bra att ha ett mobilt team som organisatoriskt hörde till Barnahus Stockholm, men var kopplade till alla stadsdelar i Stockholms stad. På detta sätt kunde personalen vara specialiserad på att arbeta med barn och familjer efter barnförhör.

Det var ju också det som kom från stadsdelarna att det är svårt, vissa stadsdelar har sådana här ärenden någon gång då och då medan andra har det mer frekvent och då känner de att vi kommer inte hinna bli duktiga på det här och därför är det en stor vikt med att ha en grupp som faktiskt bara jobbar med den här modellen och metoden att kunna liksom landa i hur gör man det här på det bästa sättet och det tycker jag har varit tydligt under det här året som vi har varit igång.

(Intervju ledning, Barnahus Stockholm)

En annan fördel med att ha ett separat team beskrevs vara närheten till Barnahus Stockholm. Närheten var viktig utifrån att fysiskt vara nära Barnahus men framförallt att arbetet var lättare att samordna utifrån att man hade kunskap om arbetsgången och närhet till alla involverade aktörer inför och under förhörsdagen.

Alltså jag tycker att den funkar jättebra för att jag tycker att de ser också flödet på ett annat sätt och att man är på Barnahus i sig tänker jag finns det jättemånga bra effekter av, att man inte sitter utlokaliserad för att man får ett nära samarbete med polisen, man får en närhet till när förhöret är, närhet till både socialtjänsten och att barnkrisstödjaren är med och möter i samband med förhöret så därför blir det också en sammanhangsmarkering även för barnet att ”okej, det här var ju personen som var med på Barnahus som nu kommer hem och pratar om Barnahus hemma. Då tänker jag att det är en tydlighet när de sen kommer tillbaka på de uppföljande samtalen och vara i Barnahus lokaler. Allting är liksom samlat och skulle det vara jobbigt för föräldrar, så kan de gå ner och titta på ”Det var här ditt barn var på förhör”. Det blir en tydlig sammanhållen del kring vad som händer på Barnahus och fokus ska ligga kring vad har hänt på förhöret och i samband med det. (Intervju ledning, Barnahus Stockholm)

Att göra våld talbart och vara trygg med att tala med föräldrar och barn om våld är något som lyfts som en grundläggande komponent i arbetsmodellen. I intervjuerna betonas att detta är något som är mer självklart i en verksamhet kopplad till Barnahus än inom ordinarie socialtjänst, vilket också är en fördel för att kunna genomföra stödet så bra som möjligt.

Här blir man väldigt specialiserad på våld och övergrepp och det är ett väldigt svårt område fortfarande att kunna sätta ord på våld och det är mina kollegor väldigt duktiga på. (Intervju ledning, Barnahus Stockholm)

Ledningens roll och arbete

Då beslutet fattades om att krisstödet Efter barnförhöret skulle implementeras fick ledningen organisera teamet som skulle utföra arbetet. Detta gjordes utifrån den förstudie som genomförts tidigare i staden. Som gruppleddare för teamet utsågs en person som arbetat som gruppleddare för samordnarna på Barnahus och som hade varit med i diskussionerna i staden kring behovet av krisstöd för barn efter barnförhör och bidrog till att initiera den förstudie som gjordes.

Det man ville ha från staden var att få det centralt och då passade det att ha det kopplat till Barnahus. Så då fick vi medel i budgeten 2020 att starta upp det här och då blev det självklart att jag som gruppleddare för samordnarna också blev gruppleddare även för den ny tillsatta gruppen. Vi hade ansökt om att få ha 5 - 6 personer på ett projekt på 2 år men vi fick istället 4 personer och fast grupp, att det inte skulle vara i projektform utan att det skulle bli permanentat på en gång. (Intervju ledning, Barnahus Stockholm)

Tjänsten var delad med både ansvar för att utveckla verksamheten, leda teamet och också fortsatt i en del av tjänsten vara gruppleddare för Barnahus samordnare. Gruppleddaren hade i sin tur en chef inom Barnahus som vid sidan av teamet också ansvarade för två andra verksamheter. Också denna chef hade medverkat i de diskussioner som förts i staden kring behovet av ett krisstöd för barn efter barnförhöret.

I intervjuerna med ledningen i staden beskrevs att det i första hand var ledningen inom Barnahus som satt sig in i själva modellen och som bäst kände till verksamheten. Ledningen i staden följer i första hand verksamheterna de ansvarar för utifrån arbetsmiljöfrågor och budgetansvar medan de sällan är inne i detalj i verksamheterna. Beslutet från den politiska

ledningen att införa krisstödet som en permanent verksamheten fördes också fram av ledningen som en möjlig bidragande orsak till att ledningen i lägre utsträckning följt verksamheten. Det gavs exempel på andra verksamheter som drivits i projektform och där det funnits möjligheter att styra om och ändra i arbets sätt och organisation under projektperioden innan verksamheten blev permanent. Pandemin pågick under en stor del av implementeringsperioden och lyftes som en ytterligare orsak till att ledningen i staden inte varit helt närvarande i verksamheten initialt. Mycket av de mötesstrukturer, avstämningar och att vara med på plats i olika verksamheter pausades under en tid.

Personalens roll och arbete

Att bygga upp en stabil personalgrupp är ett arbete som pågått sedan första början. Teamet bestod under perioden 2021 och 2022 av fyra hela tjänster, en femte delad tjänst och en gruppleddare (också det en delad tjänst). I sammansättningen av teamet fanns en tanke om att ha personal som antingen hade yrkeserfarenhet från myndighetsutövning eller familjebehandling. Tanken var att ha en blandad grupp där fokus var på en gemensam erfarenhet av samtal med individer i kris.

Vi tänkte att det är krisstödare som vi behöver, några som är vana att gå in mitt i krisen så att säga. Man kan tycka att våldet som barnet varit med om är en kris så är det också en kris med själva barnförhörsdagen. Det är något som ingen är förberedd på vare sig barnen eller föräldrarna. Man behöver liksom hitta sätt att kunna prata om det. Så det primära var att vi ville ha personer som är vana vid att ha samtal med både barn och vuxna i kris. Vi tänkte ganska brett, vi tänkte att man även som socialsekreterare är van vid de här samtalen, att fånga upp här och nu. Vi tänkte också att det skulle kunna vara familjebehandlare. Blir man anställd inom socialförvaltningen så blir man anställd som socialsekreterare. Vi tänkte socionom eller likvärdig utbildning och att man skulle ha erfarenhet av att samtala med föräldrar och barn vid kris och att man skulle ha särskild kompetens inom våld och övergrepp. Att det var liksom önskemålet. Plus att vi också var intresserade av personer som ville vara med och bygga upp en helt ny verksamhet. Man behöver vara intresserad av utvecklingsarbete och att också veta att man behöver hugga in överallt. Vi försökte få så bred kompetens på den gruppen som möjligt. Vilket då resulterade i att vi har en blandad kompetens i vår grupp. (Intervju ledning, Barnhus Stockholm)

De krisstödare som rekryterades hade utbildningsbakgrund som socionomer, beteendevetare eller socialpedagoger och en yrkesbakgrund som socialsekreterare, familjebehandlare eller kurator inom BUP. Såväl gruppleddare som krisstödare hade alla gått utbildningen i Efter barnförhöret vid Stiftelsen Allmänna Barnhuset. Under utvärderingstiden har en stor del av personalgruppen bytts ut och gruppleddaren avslutade sin tjänst sommaren 2022. Personal har också varit sjukskrivna under delar av implementeringsperioden. Detta har påverkat personalgruppens stabilitet. Då gruppleddaren lämnade blev det ett glapp tills nästa kom och den nya som anställdes behövde tid att komma in i arbetet, vilket påverkade teamet.

[...] vi behöver sätta oss ner och titta på vår struktur, det blir på ett annat sätt när det hela tiden kommer olika mycket ärenden. Och såklart påverkas det också av att x (nya gruppleddaren) inte riktigt kommit och tagit över alla arbetsuppgifter. Så vi har gjort en del av dem. Eller vi gör en del av de sakerna, vilket vi också har diskuterat. På ett sätt är det ju skönt för man får kontroll över det själv eller gruppen, men det är ju också en större arbetsbelastning. (Gruppintervju, krisstödare)

5.2 Modellens användar- och genomförbarhet

Behov av krisstöd för alla barn efter förhör

Samtliga intervjuade, såväl ledning som personal menade att det är en självklarhet att alla barn ska erbjudas någon form av krisstöd efter barnförhör. Detta menade man är viktigt av många anledningar, men främst som en åtgärd för att lugna barn och föräldrar efter förhör och se till att kvällen hemma blir lugn. Man menade också att insatsen var viktig för att få en bild tillsammans med socialtjänsten gällande behovet av fortsatt stöd.

Jag tänker att det är det här krisstödet man behöver ha, att det finns tydligt från ledningen. Barn ska inte behöva gå hem själva till eventuellt misstänkt förälder och berätta om vad man har varit i väg på när det är vi i vuxenvärlden som har bestämt att barnet ska åka på ett barnförhör. Och den tanken tror jag finns hela vägen från stadshuset, att man vet om att såhär ser verkligheten ut. Barn blir hämtade från förskola/skola för att gå på barnförhör och sen så lämnas de för att åka hem i de fall som socialtjänsten inte hinner med. Därför tänker jag att de förstod att just den här modellen är bra, inte bara vilket krisstöd som helst. Krisstöd i sig är ett väldigt brett begrepp och vi har ju olika typer av krisstöd även på Barnahus. Vi har ju BUP-krisstöd men det är en annan typ av krisstöd, det är en barnpsykiatrisk behandling, det är någonting annat än att gå in i krisen samma dag som barnförhöret är. Och det är ju grundat hos även politiker och ledning. (Intervju ledning, Barnahus Stockholm)

Att behovet av krisstöd är kopplat just till kvällen är ett tydligt tema som lyfts i intervjuerna kring bakgrunden till att modellen implementerats.

När man väl hade varit hos polisen, då gick man tillbaka till sin skola eller förskola och sen kom föräldrarna hem och där kom det fram att det fanns också en oro hur blev barnet bemött som har varit på ett barnförhör, hur läget är hemma men också kunna trygga föräldrarna och ge dem stöd och verktyg att kunna hantera när man får höra att barnen har varit på förhör. Där visade det sig som sagt att det fanns ett stort behov att kunna utveckla det här arbetet speciellt också på kvällarna, det är då man kommer hem men annars finns ju socialtjänsten till fyra halv fem och sen socialjouren men det är också begränsat vad socialjouren kan göra efter kontorstid. (Intervju ledning, Stockholms stad)

Efter barnförhöret - en bra modell

Vad rör själva modellen, *Efter barnförhöret*, så var det personalen som arbetar i krisstödsteamet som kände till modellen bäst. I intervjuerna med ledningen i staden klargjorde de att de inte kan så mycket om själva modellen, men är positiva till den utifrån det de känner till. De menar att den är lämplig i förhållande till uppdraget och att den passar målgruppen. Däremot var ledningen tveksam till hur de ska få modellen att fungera utifrån organisationens struktur. I intervjuerna med ledningen lyftes återkommande en oro kring att insatsen när få barn och familjer och därmed är kostsam och inte så effektiv.

Personalgruppen menade att Efter barnförhöret är en viktig och relevant modell som fungerar bra. Precis som för ledningen lyfte de dock återkommande i intervjuerna en oro över att de har få ärenden, särskilt där modellen genomförs i sin helhet. Denna rapport fokuserar inte på hur modellen exakt används, men det framkom under intervjuerna att en del anpassningar hade gjorts för att modellen ska fungera i verksamheten. Enligt modellens ursprung är Efter barnförhöret en pedagogisk modell och inte en behandlingsmodell. Samtidigt menade personalen att när de varit på utbildning om modellen så hade den beskrivits som behandlande. Detta upplevdes som förvirrande.

Ett återkommande tema som lyfts av såväl ledning som personal var utmaningen med att få till insatsen rent praktiskt. Som visat i avsnitt 4 är det få barn som får något stöd efter barnförhör. Under 2021 var det 26 familjer som fick hembesök och 2022 var det 36 familjer, vilket är cirka en tredjedel av alla remisser som kommer från stadsdelarna. Antalet ärenden med uppföljande samtal var ännu färre och 2022 var det enbart 1 ärende som gick igenom hela det tänkta flödet i stödmodellen (dock återkopplas alla ärenden tillbaka till socialtjänsten vilka i sin tur kan erbjuda vidare insatser när det behövs).

Anledningen till att det är relativt få barn som får stöd har visat sig ha flera förklaringar som sträcker sig från strukturen kring organisationen av teamet till rent praktiskt hur det fungerar med remissförfarande och att det är svårt att få personalens arbetstid att räcka till och att de måste vara tillgängliga för hembesök på kvällar. Utöver det nämns också att planerade förhör ställs in, att föräldrar tackar nej till stödet och att det under en del av implementeringsperioden pågick en pandemi i landet vilket försvårade möjligheterna till hembesök. Personalen beskriver sin arbetssituation som svår att planera, inte minst för att det är ett så ojämnt flöde av remisser.

Och sedan har vi, det har varit väldigt lugnt i augusti och september men nu i oktober och november får vi jättemycket remisser. Vi har fått tacka nej till mycket, när man går in och kollar statistiken så är oktober super, sen har vi tackat nej både på grund av att det kan vara fel typ av uppdrag eller att det är fel dag, eller att vi är upptagna- men det har varit ett inflöde. [...] det är mer flöde i år än förra året. Så det känns som vi haft jättemycket att göra tycker jag, för vi är så upptagna med ärenden hela tiden. (Gruppintervju, krisstödjare)

Personalen beskrev i flera intervjuer att de var stressade för att flödet av remisser var så ringa under vissa perioder.

[...]det var en ganska jobbig månad, varför får vi inga remisser? Hur ska vi få igång det här? Så då började vi kolla listorna varje vecka där alla förhör står. Då gick vi genom dem vecka för vecka väldigt noggrant där det kanske var ett eller två ärenden i veckan som var aktuella för oss. Annars var det kommuner som inte var aktuella för oss, utanför staden. Det var grooming, sexuella övergrepp och det var ganska skönt att se att det var jättemycket förhör men det var inte ärenden för oss. (Gruppintervju, krisstödjare)

Ledningen ger i sina intervjuer samma bild som personalen, att det låga remissinflödet oroar och en av de intervjuade i ledningsposition lyfte frågan om modellen och strukturen verkligen passar för Stockholms stad.

Ledning och personal har alla olika förklaringar till situationen med det låga inflödet, och hanterar detta på olika sätt. Från ledningens sida förs diskussioner om organisation och om teamet exempelvis skulle kunna integreras i någon annan grupp så att personalen skulle kunna utföra andra arbetsuppgifter, när flödet på inkommande ärenden är lågt.

Personalen å sin sida verkade skeptiska till denna idé och har istället satsat mycket på att försöka öka flödet genom att vara ute i stadsdelarna och berätta om teamet och det stöd de kunde erbjuda barn som varit på förhör.

Och sen har vi ju varit ute, jag tänker vi var ju ute på flera ställen i våras och nu under hösten har vi fått två ärenden från en ungdomsgrupp i X där vi var ute och pratade. (Gruppintervju, krisstödjare)

Att insatsen Stöd efter barnförhör ligger som ett eget fristående team kan innebära fördelar som att personalen är väl förtrogen med modellen, kan utveckla sitt arbete i teamet tillsammans i kombination med den fysiska närheten till Barnahus Stockholm och dess personal. De är också rekryterade för att i delar av sin tjänst arbeta kvällstid vilket det finns mindre möjligheter till på stadsdelarna. Detta var också en av anledningarna till att modellen föreslogs ligga som en enskild enhet vid Barnahus Stockholm.

Utmaningarna med hur enheten är strukturerad är att beslutsgången blivit längre i och med att det är socialtjänsten som dels behöver känna till att stödet finns och besluta om insatsen och att man på förhörsdagen måste se till att hela kedjan med krisstödsteamet, poliser, socialtjänst, föräldrar och barn samordnas på relativt kort tid. Men det lyftes också utmaningar kopplade till rena praktiska problem som lokaler.

De som kommer in kan inte planeras in så fort för att då är alla förhörsrum upptagna. Det är så mycket logistik i hela kedjan som påverkar oss, som vi måste få koll på och för att förstå varför vi inte har några ärenden. (Gruppintervju, krisstödjare)

Personalen beskriver också att ett misstänkt brott mot ett barn kan inträffa på våren men att polisen är så upptagna att det inte bokas in förhör förrän efter sommaren. Detta för att inga barn förhörs under sommarlovet eftersom man då inte kan hämta dem på skolan och ta dem till förhör. Denna fördröjning av förhör och uppehållet under sommarlovet gör att förhör skjuts upp och det blir istället en stor belastning på hösten då det kan bli så många remisser att teamet tvingas tacka nej till remisser om insatsen.

En annan tanke från personalen kring att inflödet inte är större på ärenden är att stadsdelarna själva sköter stödet i samband med och efter barnförhöret.

Sen kan det väl vara så att stadsdelarna jobbar mer själva med att bli bättre på att fånga upp barnen och föräldrarna själva utan vår hjälp. (Gruppintervju, krisstödjare)

En annan utmaning som lyfts upp är personalomsättningen i stadsdelarna där teamet behöver lägga mycket resurser på information till ny personal om att stödet finns och vad det innebär.

Vi har en lista där vi betar av alla stadsdelar kontinuerligt och kommer ut med information så det är på rull hela tiden. Det märker vi ju, det kändes som vi var på x för två månader sedan, kanske var det några månader till, men då är det nya socialsekreterare hela tiden. (Gruppintervju, krisstödjare)

Vad erbjuds barnen och deras familjer idag?

I stora drag tycks personalen i krisstödsteamet arbeta med modellens alla delar.

Informationsmötet och hembesöket sker enligt grundmodellen där personalen går hem samma kväll och där en krisstödjare har fokus på barnet medan den andra på föräldrarna. Under en period kom funderingar upp från viss personal om att frångå modellen med att vara två krisstödjare på hembesöken och i vissa fall hade man en krisstödjare som mötte familjen tillsammans med socialsekreterare. Men under sista tiden kom man fram till att det alltid ska vara två krisstödjare med vid hembesöket.

På själva förhörsdagen, kan personalen ta kontakt med barnet i väntrummet. Detta för att barnet ska känna igen krisstödjaren vilket underlättar vid hembesöket senare på dagen. Trots att upphovsgivarna till grundmodellen avråder från att ta tidigare kontakt argumenterar personalen i krisstödsteamet att deras erfarenhet är att detta är det bästa för barnen och så länge den särskilda företrädaren är med så är det okej.

Föräldrarna vet ju inte liksom. Men det är så kort, man bara stämmer av lite, den här särskilda företrädaren sitter med där, så jag kan tycka att det är jättebra. (Gruppintervju, krisstödjare)

Det tänker jag också är så roligt med ställföreträdaren som ofta är i rummet eller nästan alltid i rummet och lyssnar ”gud vad bra”. Det är aldrig någon som bara ”Vad är det här”? (Gruppintervju, krisstödjare)

Att barnstödjaren etablerar en kontakt direkt med barnet lyfts som viktigt för att barn ska få rätt till viss information efter förhöret och inför hembesöket. Personalen för fram det som en rättighetsfråga då vårdnadshavarna får information av socialtjänst och föräldrastödjaren vid informationsmötet på förhörsdagen. Personalen för också fram att hembesöket blir bättre av att barnstödjaren träffat barnet tidigare under förhörsdagen och på så sätt påbörjat ett alliansbyggande.

Väl hemma hos familjen görs det tydligt att mötet är för barnets skull. Det är inte alltid som personalen går avskilt med barnet men det händer ibland. Exakt hur upplägget går till varierar beroende på vilken personal som arbetar och hur man bedömer barnets behov. Själva beskriver de anpassningarna som ”situationsberoende”.

Tidsramarna om att hålla hembesöket till runt en halv till en timme hålls och följs enligt modellen.

Ja, max 45 minuter säger vi men oftast tar det en halvtimme. (Gruppintervju, krisstödjare)

[...]själva pratet med barnet är kanske det som tar en halvtimme men att komma in, sätta sig... vissa gånger har föräldrarna frågor till familjestödjaren. Vi hade ju till exempel en kvart vi var kvar med föräldern för hen hade så mycket frågor, men då hade barnen sprungit iväg så det fungerade. Det är sällan vi är där mer än en timme, så det tycker jag vi är bra på. (Gruppintervju, krisstödjare)

Medan förfarandet under förhörsdagen på Barnahus och hembesöket på kvällen beskrivs som välfungerande är det de uppföljande samtalen som varit svårare att få till. Personalen menar att det är svårt att ”sälja” in tanken hos föräldrarna. De kan vara misstänksamma mot myndigheter och kanske är ovana att få stöd och hjälp. Men det kan också handla om en familj där något slags motiverande samtal redan påbörjats. Efter det kommer förhöret och sedan blir det krisstödsinsatsen. Då finns det redan uppföljande stöd i familjen. Det finns också situationer där föräldrarna inte vet om det är en inledande utredning hos socialtjänsten och det de känner till är att barnet kommit på förhör. I detta läge menar man att det är svårt eller rent av omöjligt att

arbets motiverande utan det handlar mer om att ge familjen information och prata om ”just nu” situationen.

De är inte där. Det blir bara en massa information, utan då blir det mer här och nu, hur ska ni klara den här dagen, hur ska ni göra ikväll och vi hörs ju i morgon. (Gruppintervju, krisstödjare)

De uppföljande samtalen menar personalen är beroende av om familjen redan har kontakt med socialtjänsten men de är även fundersamma kring gränsdragningen mot ordinarie familjebehandling. En skillnad som lyfts är också att i ordinarie familjebehandling ges uppdraget från socialsekreteraren efter hans utredning och samtal med familjen. I arbetet med Stöd efter barnförhör blir det en annan ordning, där personalen tar på sig rollen som krisstödjare på plats i familjen och sedan meddelar socialtjänsten detta.

Jag vet inte heller, såsom modellen är utformad så ska vi fortsätta att gå in och jobba med familjebehandling. Det finns ju frågor kring det också. För att då har man en annan roll från den här förhörsdagen och från socialtjänstens sida blir det konstigt för om de beviljar familjebehandling så har man hunnit prata med familjen, man har kanske till och med hunnit ha kontakt med familjebehandlaren. Om jag var socialsekreterare och x var min familjebehandlare så skulle jag ringt upp och berättat om familjen och haft ärendedragning och tillsammans klurat högt om vad familjen behöver. [...] för när man jobbar som socialsekreterare och börjar jobba motiverande med familjebehandling så är det ett arbete i sig och jag tar experthjälp av kommunens familjebehandlare och gör en plan och utformar målen men när det här händer så blir det något annat. Så jag kan tycka att modellen är komplex och svår utifrån det. (Gruppintervju, krisstödjare)

En annan i personalen fortsätter och säger att det blir speciellt i och med att stödet ligger på Barnhus och inte i öppenvården.

Vad är det för professioner som ska gå in och göra det här och vad är syftet? Är det akut krisstöd, men då kan vi göra det på det här sättet som vi gör. Är det att våldet ska försvinna, ja men då kanske det ska ligga på öppenvården. Det blir som två olika syften. (Gruppintervju, krisstödjare)

För personalen är det svårt att jobba mer än kopplat till krisen runt själva förhörsituationen med familjen. De menar att det är olika roller, att vara i det akuta krisstödet och om man ska arbeta med att våldet ska upphöra i en familj. Ofta beskriver de situationen som att de har väldigt lite information om vad som hänt och inte. Det kan även finnas olika berättelser och familjen kan redan ha en pågående familjebehandling.

Vad blir det för roller om du går in på förhörsdagen och ger krisstöd som sedan utvecklas till att jobba med att våldet ska försvinna? När har du hunnit jobba med familjen motiverande, när sker switchen mellan att när du sitter med socialsekreteraren och formulerar dina mål för familjebehandlingen? För att den här familjebehandlingen startas ju utan mål om man ska vara fyrkantig. ”Våldet ska minska”, ”Vilket våld?” Vet vi ens vad det är för typ av våld?” (Gruppintervju, krisstödjare)

Vidare beskrivs familjer där relationen med socialtjänsten skurit sig och förtroendet för myndigheter är lågt. Här menar personalen att de i vissa fall blir som en länk emellan och någon som kan brygga ihop.

Jag tänker på en förälder som du fick prata med hur mycket som helst. Hen badade socialtjänsten, det bade skurit sig totalt, men då blir vi som en... länk... Men är det vår roll? Man kanske kan tänka att ja, det är vår roll eftersom vi hjälper familjen att få hjälp. (Gruppintervju, krisstödjare)

Ett annat tema som förs fram i intervjuerna är att barnen kan vara motiverade till fortsatt stöd men att vårdnadshavares process kan vara långsammare. Här uppkommer ett dilemma som krisstödjarna för fram att de i samtal med barnen kan beskriva ett stöd som de senare kanske inte får tillgång till om inte vårdnadshavare medverkar. I de uppföljande samtalen som genomförs på Barnhus lyfts också att det i första hand är föräldrarna som samtalen riktas till.

Känslan blir att vi inte vill ta hit barn ifall vi inte ser något viktigt syfte till stöd för barnet. De är ju mer skyddslösa i relationer. Att börja få fördjupade kontakter med dem och väcka hopp på något sätt som vi inte kan fullfölja, känns ju inte etiskt. Men när det gäller vuxna så någonstans är de vuxna människor och kan ta ansvar av vad de lägger på bordet. Jag kan väl tycka att det har blivit fler föräldrasamtal än barnsamtal. Dels av den anledningen men också att vi inte vill tvinga föräldrar att ta hit barn som inte vill vara här. (Gruppintervju, krisstödjare)

En följd av att de uppföljande samtalen sker centralt på Barnahus i Stockholms innerstad är också att det för föräldrar i de stadsdelar som ligger långt bort blir mycket resurskrävande att ta sig in till de uppföljande samtalen som ofta genomförs på dagtid. I de fall krisstödarna i de uppföljande samtalen lyckats motivera familjen till att ta emot mer stöd kan också bristande resurser i stadsdelarna lyftas som en svårighet.

Tyvärr så har jag inte fått någon återkoppling kring om lokala socialtjänst har fått några ökade resurser och det är det vi ser också har varit en svårighet när vi har lämnat tillbaka, att okej vi har motiverade familjer här som önskar mer stöd, socialtjänst säger också att de ser samma sak men de vet inte när öppenvård kan komma in och där tappar ju vi lite kontrollen fullt rimligt. (Gruppintervju, krisstödare)

Samverkan

Personalen beskriver ett gott samarbete med andra aktörer och det tycks som om de socialsekreterare som använder sig av insatsen Stöd efter barnförhör är mycket nöjda. I flera stadsdelar så flyter remitterande och arbetsgången på i fint flöde och där behövs det inte så mycket information kring själva processen, för den känner alla till.

Det blir enklare för dem varenda gång de använder sig av oss. Då behöver de inte ha den här foldern, de vet hur turordningen är. (Gruppintervju, krisstödare)

Men fortfarande menar personalen att många inte känner till att stödet finns. I en del stadsdelar byts också socialsekreterare ut med jämna mellanrum. Därför behöver teamet som tidigare nämnts ”marknadsföra” sig kontinuerligt.

Jag tycker ju att socialtjänsten som är våra uppdragsgivare de känns ju väldigt långt bort. Ja man känner ju att, att det är ett avstånd. Vi är ju också så nya, vi är ju nya för varandra, det är en ny modell, så vi har lagt mycket energi på att berätta vad vi gör och varit väldigt fyrkantiga med det. (Gruppintervju, krisstödare)

Personalen lyfter också att det kan vara problem med de som är nyanställda socialsekreterare, då de är osäkra på om barnet behöver stödet och hur de ska fatta beslut om detta. De som arbetat längre och är tryggare i sin yrkesroll upplever teamet har lättare att ta hjälp.

Och många mer rutinerade socialsekreterare tycker jag återkommer, de är ganska prestigelösa, de vet sin uppgift och de har lärt sig att de ansvarar för sina delar och sedan tar de hjälp av andra. Det blir ett jättebra samarbete för att de är mycket bättre på informationsmötena, de kan inleda, de kan vara sakliga och de kan backa. De förstår processen. Det kan vara svårare med en ny socialsekreterare, de har mer prestige. De rutinerade socialsekreterarna ser glappet vi täcker upp och tycker det är viktigt med det stödet som vi ger barnet och släpper annars. Och de vågar ge ansvar till andra och litar på det. Det kan vara superduktiga yngre socialsekreterare som är ”superduktiga tjejer” som gör allt in i det minsta. Men de har mer föräldrafokus, de är oroliga för hur det gick för föräldrarna. (Gruppintervju, krisstödare)

Ett annat problem som lyfts är att teamet enbart kan ta emot ett visst antal remisser varje vecka och om det då blir väldigt många kan de tvingas tacka nej. Detta menar man är ett mångfasetterat problem för dels får inte alla barn som har rätt till stödet detta och dels kan socialsekreterare låta bli att remittera för de tänker att teamet har för mycket att göra. Även polisens arbetsätt kan bli ett hinder. Ofta har de förhör på måndagar och barnen hämtas på skolorna medan denna dag inte alltid fungerar utifrån teamets schemaläggning.

Sjukdom både hos yrkesverksamma och familjerna lyfts som en närvarande försvårande faktor vad gäller flödet av ärenden, särskilt under perioden då pandemin pågick

Det var en väldigt seg start så första veckorna efter nyår innan skolorna har satt i gång och så där men sen så har vi haft ett inflöde som har rullat på men som sagt mycket framflyttat, det som pågår i samhället märks ju också hos oss. Skolor och förskolor stänger, man är hemma med symptom och kommer inte i väg till skolan där barnen ska bli hämtade, det märker vi ju tydligt hos oss också. (Gruppintervju, krisstödare)

För att Efter barnförhöret ska fungera som tänkt behövs god samverkan med såväl polis, socialtjänst, barnahuspersonal och övriga stödinsatser. Detta ställer höga krav krisstödssteamets personal som beskriver att de kan vara en länk mellan olika enheter medan man å andra sidan kan känna sig ensam i sin roll utanför.

Kontakt med övriga stödinsatser och länken däremellan är fortfarande något som behöver bli tydligare och mer avgränsat. Särskilt är gränsen mellan teamets arbete och övrig familjebehandling som utförs inom andra delar av socialtjänsten oklar.

I några få ärenden har vi kunnat få vara med vid överlämning till uppstart av familjebehandling. (Gruppintervju, krisstödjare)

Personalen lyfte också en utmaning med samarbetet med socialtjänsten, att de kan uppleva att deras insats blir en del i skyddsbedömningen och att socialsekreterarna tycker det är ”skönt” att det kommer hem personal till familjen samma dag efter förhöret. Under den initiala fasen då modellen diskuterades med pilotstadsdelarna, innan teamet hade börjat med ärendehantering, lyftes risken att stadsdelarna skulle se stödet som en del i en skyddsbedömning. I kontakt med de ansvariga socialsekreterarna betonar teamet att ansvaret för skyddsbedömningen ligger helt på socialtjänsten. Om krisstödjarna vid hembesöket på kvällen upplever att föräldrarna inte är stöttande eller man blir tveksam till deras omsorgsförmåga meddelas socialjouren.

Men jag tänker mig lite att de använder den här insatsen som en skyddsbedömning för att när man går hem dit så är man ju..., vi kommer ju ringa socialjouren om det kommer uppstå en situation som är jätteknäpp så jag tänker att de ändå har oss som en liten trygghet. (Gruppintervju, krisstödjare)

Samverkan beskrivs som en utmaning av personalen och att även om alla professionella är samarbetsvilliga och positiva till insatsen så kan det uppstå luckor i kommunikation och utmaningar kopplade till exempelvis tidsbrist.

Också när det ligger kvar ärenden, det blir som en fördröjning hela tiden, för att om det ligger kvar ärenden från sommaren, måste de ut och då blir polisen upptagna med ärenden som är gamla och då blir det inga aktuella ärenden för oss. (Gruppintervju, krisstödjare)

5.3 Fortsatt arbetet med Efter barnförhöret?

Genomlysning av organisatorisk struktur

Både ledning och personal understryker vikten av att det finns en krisintervention att erbjuda barn och deras familjer efter förhör på Barnahus. De är också positiva till att den insats som nu erbjuds utvecklas och finns kvar i en framtid. Dock lyfts utmaningar som behöver uppmärksammas, både avseende organisatoriska förutsättningar och med fokus på samverkan och metod. Att insatsen är relativt kostsam, samtidigt som den når få av stadens medborgare är något som också förs fram som ett problem i intervjuerna. Under implementeringstiden har det också varit stor personalomsättning i teamet och detta har haft olika förklaringar och anledningar. Flera i personalgruppen har varit sjukskriva i perioder vilket lyfts i intervjuerna som något som påverkat implementeringsprocessen. Vidare har flera i personalen gått vidare till andra arbetsuppgifter i eller utanför Stockholms stad och ny personal tillkommit. Både personal och ledning hoppas framöver på en mer stabil personalgrupp över tid så det kan bli bättre arbetsro och kontinuitet.

En fråga som främst ledningen framför är en fundering kring om det är lämpligt att teamet är en egen enhet och ligger under Barnahus. Då inflödet av ärenden är ojämnt menar man att det bör ses över hur arbetet kan organiseras så personalen har en jämn ström av arbete och därmed kanske också måste arbeta med andra saker tidvis. I intervjuerna med personal och personer i ledningsroll i Barnahus lyfts att för att kunna erbjuda krisstöd till fler familjer i staden så behöver det vara fler som arbetar med stödet. Särskilt lyfts schemaläggningen av personal både under kvällstid och dagtid utifrån att de ska arbeta i team i samma ärende över tid som en utmaning. Den nuvarande ordningen med två team ses som sårbar och gör det svårt att få till fler ärenden. Samtidigt lyfts det i intervjuerna med ledningen att om fler arbetar med krisstödet så behöver de

också ha andra arbetsuppgifter inom barnahusverksamheten utifrån det ojämna flödet av ärenden.

Ledningen för också fram andra verksamheter i staden där krisinterventionen skulle kunna vara möjlig att lägga även om det betonas att det inte finns några planer kring förändringar i verksamheten.

Sen kan man tänka lite på socialjouren också för vi har ju Islandsprojektet om ni känner till det, det kan man framöver fundera på. Ungefär så är bakgrunden från min horisont iaf. /.../ Det handlar ju om att Islandprojektet som verkligen är ett projekt, ligger ju på socialjouren och just det här med att ha schemalagd personal. Jag har ju kunnat tycka att det kanske inte har nått tillräckligt så många som vi kanske skulle ha behövt göra då. Då tänker jag att det finns fördelar med att tillhöra en verksamhet där man är experter på att schemalägga personal, man har professionella personer inne, man kan komma in vid sjukdom osv. Det är mycket svårare med den typ av organisering vi har idag. (Intervju ledning, Stockholms stad)

Personalen å sin sida ser inte samma behov av en eventuell alternativ organisation som ledningen. De lyfter också fram en oro i förhållande till en ordning med delade tjänster och att Barnahus ordinarie verksamhet då kan få företräde framför det nya och ännu inte så etablerade krisstödet.

Modellutveckling

Att det ska finnas ett stöd för barn och familjer att få efter barnförhör är något både ledning och personal menar är självklart. Ledningen har inte haft så mycket tankar och synpunkter på modellen i sig medan personalen, som arbetar med den i praktiken har många tankar. Personalen beskriver under flera möten behovet av att få tid och metodutveckla och anpassa arbetet så det passar teamet och organisationen. De beskriver en otydlighet kring vad det är för insats de erbjuder.

Med då är ursprungsfrågan: Är det behandling? Är det krisstöd? Är det vägledning? (Gruppintervju, krisstödjare)

Gränsdragningen mellan krisstöd och behandling kan också ses i att krisstödjarna under implementeringsperioden blivit tydligare med de begrepp de använder för insatsen och rollerna i teamet. I de tidigare intervjuerna används exempelvis ursprungsmodellens begrepp föräldrabehandlare och barnbehandlare medan i de senare samtalen är det föräldrastödjare och barnstödjare som används. Personalen efterlyser också tid för fortsatt metodutveckling.

Vi blev anställda för att implementera den här modellen men så tänker jag liksom att det inte finns någon levande diskussion nu när vi är igång. Vi kan ha det internt kring implementeringsfrågor, den är inte slut liksom. Bara att vi sitter här också pratar är ett tecken på att det inte är det. (Gruppintervju, krisstödjare)

6 Analys

För att bättre förstå hur själva implementeringen av Efter Barnförhören gått till och var i denna process som enheten befinner sig analyseras resultaten efter Socialstyrelsens struktur för implementering (Socialstyrelsen, 2012). Enligt denna sker en implementering i fyra faser 1) behovsinventering, 2) installation, 3) användning och 4) vidmakthållande. Modellen härstammar från kunskapssammanställningen om hur en lyckad implementering ska gå till enligt Fixsen et al. (2005) och är framtagna för att passa implementering av nya metoder, bedömningar och behandlingar. Modellen är alltså inte specifikt anpassad för Efter barnförhören men bedömningen är att processerna är liknande och därför blir den relevant. Samma analys gjordes i ett liknande projekt där författarna utvärderade implementeringen av arbetsmaterialet Liten och Trygg för Stockholms läns förskolor (Jonsson, Jenstav & Eriksson 2022 a och b).

6.1 Behovsinventering

En första del i ett förändringsarbete är att ett behov identifieras. Därefter bör det undersökas vilket som är det bästa sättet för att tillfredsställa behovet. Gällande barns rätt att få någon form av krisstöd efter ett barnförhör förefaller det som en självklar rättighet, men som tidigare inte alltid tillgodosågs i Stockholms stad. Under 2020 beslöts det därför från Stockholms stads ledning att det skulle finnas en grupp vid Barnhus Stockholm (där barnförhören hålls) som skulle tillsättas. Gruppen skulle arbeta med modellen Efter barnförhören (Elfström, Landberg & Olofsson, 2017) och bli permanent med en gång. Anpassningar skulle göras av modellen för att passa verksamheten. Behovet av ett krisstöd för barn var otvivelaktigt något som såväl Stockholms stad, ledningen för den föreslagna verksamheten och den personal som rekryterades till krisstödet, ansåg viktigt och identifierade som ett behov. I intervjuerna med ledning och personal i det aktuella projektet har det dock framkommit frågetecken kring direktivet dels utifrån att det inte beskrevs detaljerat vad som skulle göras dels på vilket sätt förutom att modellen Efter barnförhören skulle användas. Redan initialt flaggades det för att justeringar behövde göras utifrån originalmodellen som att teamet som skulle utföra krisstödet skulle vara ett fristående team under Barnhus Stockholm och inte en del av socialtjänsten i varje stadsdelsförvaltning som är tänkt i originalmodellen. Att ett förändringsarbete startar med direktiv om införande av en särskild modell är inget ovanligt men risken med detta förfarande är att det är metoden som placeras i centrum och inte behovet (se Socialstyrelsen, 2012), alltså i detta fall att krisstödsmodellen Efter barnförhören ska implementeras och inte en vidare analys av vad barn som varit på förhör ska få stöd. Många har vittnat om att Efter barnförhören är en bra modell som har vissa ”core components” men även stor flexibilitet, särskilt vad gäller de uppföljande samtalen. Men det bör understrykas att modellen inte är utvärderad än och därmed saknar evidens eller någon beskrivning av vilket forskningsstöd som finns för dess effektivitet. Detta behöver inte vara ett problem men skulle kunna bli problematiskt om det visar sig på sikt att modellen faktiskt inte fungerar som tänkt i Stockholms stads organisation.

I dagsläget finns inte några mer detaljerade styrdokument kring hur gruppen ska arbeta med Efter barnförhören som till exempel vilka justeringar som behöver göras i modellen, anpassningar i organisationen etc. vilket kan behövas för en fortsatt lyckad implementering i kombination med en strategi för uppföljning och struktur för att mäta resultatet. Den aktuella

implementeringsutvärderingen är ett svar på just detta, att ledningen önskar få en uppfattning av hur väl implementeringen fungerat men det behövs en mer långsiktig plan för detta.

6.2 Installation av modellen

Efter den första fasen, när ett beslut finns om implementering är nästa steg att säkra nödvändiga resurser så som tid, lokaler, nytt material, utbildning av personal etc. (Socialstyrelsen, 2012). Som beskrivits i resultatdelen valde Stockholms stad att krisstödet skulle utföras av en särskild grupp som skulle vara lokaliserad vid Barnhus Stockholms lokaler. Av intervjuerna med personal tycks det som om de anser att såväl lokaler som att de ska vara en särskild grupp (inte vara uppdelade och tillhöra socialtjänsten i en stadsdel som är mer hur modellen först är tänkt att vara strukturerad kring) är i huvudsak positivt. Närheten till barnförhåret och den specialisering kring våld mot barn som finns kopplat till barnhusverksamheten är viktiga delar som förts fram. Den personal som ledningen rekryterat till gruppen har alla en gedigen bakgrund inom familjebehandling eller arbete inom socialtjänsten med familjer. Alla har genomgått Stiftelsen Allmänna Barnhusets utbildning om modellen Efter barnförhåret och det har funnits utrymme att också diskutera med grundarna av modellens specifika utmaningar, både i samband med utbildningen men också genom kontakt efteråt. Detta har gjort att personalen har god kunskap om modellen och hur de ska arbeta. Dock framkommer det i intervjuerna att det finns frågetecken kring hur man ska se på modellen, om det är stöd eller behandling. Personalen menar att grundarna själva är otydliga med detta och det förvirrar. Vidare menar personalen att det är otydligt beskrivit vad de uppföljande samtalen syftar till och hur dessa förhåller sig till andra samtal. En iakttagelse från intervjuerna med personer i ledningsroll i staden är att de är noggranna med att understryka att de inte känner till modellen så bra och att de därför har svårt att diskutera de justeringar som kan behöva göras i förhållande till förutsättningarna som finns i gruppen och för att modellen ska fungera i just Stockholms stad. Vad gäller vidareutbildning- eller kontinuerlig utbildning för personalen finns i dagsläget ingen framskriven plan för detta, men både ledning och personal är positiva till mer utbildning och det verkar finnas möjligheter att gå dessa. Det verkar i dagsläget inte finnas någon plan för hur ledning och personal håller sig uppdaterad kring uppdateringar och utvecklingar av modellen från grundarnas sida, utan detta ansvar ligger i dagsläget på personalen själva, något som skulle kunna ses över i en framtid.

Vidare är ledning och personal mycket positiva till att insatsen finns och den tycks ha en självklar plats i relation till Stockholms Barnahus. Dock framkommer i intervjuer att det är problem i remissförfarandet då alla socialförvaltningar inte tycks känna till att insatsen finns eller hur de ska få ta del av insatsen.

Den sammantagna bilden av hur modellen installerats är att det finns en god tanke gällande att ha ett särskilt krisgruppsteam som genomför stödet, hur gruppen ska vara strukturerad och var de ska vara lokaliserade. Den rekryterade personalen har god erfarenhet av att arbeta med familjer inom socialtjänsten och erbjuds utbildning i den mån de behöver. Dock saknas en sammanhållen strategi för hur implementering av modellen i gruppen ska gå till samt en mer långsiktig plan för utvärdering och uppföljning.

6.3 Användning av modellen

Ledning och personal känner väl till att modellen Efter barnförhåret är en akut krisintervention och att den har en självklar plats i stödstrukturen kring Barnahus Stockholm. Det är också väl integrerat hos såväl personal som ledning att alla barn ska erbjudas ett stöd efter barnförhåret, även om det är svårt att få till i praktiken. Modellen i sig är avgränsad till att inkludera barn som

misstänks ha utsatts för våld och där socialtjänsten gjort en bedömning att barnet kan vara kvar i hemmet och att det inte finns behov av placering. Grupper av barn som är exkluderade är de barn som redan är i placering då barnförhøret hålls eller som placeras i samband med förhøret då socialtjänsten bedömer det som riskfyllt för barnet att få gå hem till föräldrarna. Andra grupper av barn som exkluderas är barn som utsatts för våld utanför familjen som till exempel misshandel eller sexuella övergrepp av någon jämnårig, onlineövergrepp m.m. Personalen har intervjuats kring hur de mer exakt använder modellen och det framkommer att de första delarna som avser strukturen kring förhørssituationen och att träffa familjen samma kväll är självklar. Vidare menar personalen att det som händer efter hembesøket anpassas mer efter varje familjs behov, övriga insatser som finns i familjen och socialtjänstens mer långsiktiga plan. I det formulerade uppdraget som gruppen ska arbeta efter ska modellen anpassas så det passar just Stockholms stads struktur. I dagsläget är det inte beskrivet eller dokumenterat vilka anpassningar som gjorts i modellen. I intervjuerna framkommer att personalen önskar med tid för att tillsammans beskriva ett gemensamt arbetssätt och hur de ska göra medvetna anpassningar av modellen. Men det framkommer även att det finns individuella variationer. Att inte alla gör exakt samma sak är inte konstigt eller anmärkningsvärt, men något som bör sättas ord på och följas upp så att det inte finns en risk att avstegen från modellen blir för stor.

Enligt Socialstyrelsen (2012) är en risk i den tredje fasen att om den som använder en metod, personalen i krisstødsteamet i detta fall, inte fullt ut känner sig bekväm eller säker med en metod anpassar den och då ändrar enligt eget huvud. Som beskrivits ovan finns det vissa variationer mellan personalen och de team som de arbetar i. Detta behöver inte vara negativt, utan kan till och med vara en styrka så länge det är transparent för ledning och mellan kollegor. Det kan dock finnas en risk att om teamen arbetar olika eller blir väldigt sammansvetsade kan det vara svårt om det behöver omstruktureras i verksamheten och personal behöver flytta mellan sina team och vid till exempel sjukdom. För att kunna påstå att man arbetar enligt en modell måste vissa kärnkomponenter användas. Bedömningen är att detta görs framförallt i förhållande till första delen av modellen, den som rör hembesøket. Bedömningen är att gruppen till viss del arbetar enligt modellen Efter barnförhøret men skulle behøva diskutera och dokumentera de justeringar och ändringar de gjort och i framtiden vill göra. Det är viktigt att en stor del av modellen kvarhålls som tänkt för annars skapar gruppen en egen hybrid som knappast kan kallas för Efter barnförhøret längre. Detta är inget problem så länge ledningen godkänner förändringarna och arbetssättet, och kanske kommer modellen Efter Barnförhøret inte vara den som arbetsgruppen arbetar efter, utan mer inspirerats av i en framtid?

6.4 Vidmakthållande

Ledning och gruppen som arbetar med Efter barnförhøret är väl medvetna om krisstødet de erbjuder och all personal känner till modellen och arbetar fullt eller delvis med denna. Under tiden som gruppen har funnits har det varit flertalet utmaningar utifrån antalet remisser, hur modellen ska anpassas för att passa i Stockholms stad i kombination med hög personalomsättning. Detta har försvårat för implementeringen men samtidigt har arbetet löpt på under tiden och implementeringen skett i god fart. Enligt Fixsen et al. (2005) tar implementering tid, åtminstone 4 år vilket gör att denna utvärdering kommer aningen tidigt i arbetet för att kunna göra en fullständig bedömning. Så vidare bör arbetet fortsätta som planerat med mer struktur kring utbildning för personal, metodutveckling och utveckling av arbetssätt och arbetsmodell. Det som framkommit som utmaningar är remissförfarandet vilket inte fungerar fullt ut och åtgärder för att detta ska bli bättre behöver komma till. Också arbetet med de senare delarna i modellen kring de uppföljande samtalen och återkoppling till respektive stadsdel kan behøva ses

över. Att personalen också får stöd från ledningen kring vilka mål verksamheten förväntas uppnå kan ses som viktigt. I intervjuerna förs en stress fram över att det är få remisser som kommer in från stadsdelarna och få ärenden som går genom hela den tänkta modellen. Samtidigt är organisationens uppbyggnad komplex och där både Barnhus struktur och de respektive stadsdelarnas uppbyggnad kan vara svår för teamet att påverka och överblicka. Vidare har forskarna under tiden för utvärdering kunna konstatera en hög personalomsättning såväl bland personal i arbetsgruppen som för ledningen. Detta kan ha naturliga orsaker men en lägesanalys bör göras kring hur man ska kunna arbeta mer hållbart.

Socialstyrelsen (2012) menar att för att uppnå och vidmakthålla arbetet behöver man kunna skilja på problem eller förbättringsbehov som beror på implementeringsprocessen, på metoden i sig eller kompetens, organisation och ledarskap. Bedömningen i det aktuella fallet gällande Efter barnförhört är att det behövs ett arbete på alla plan för utveckling av verksamheten som inkluderar en tydlig beskrivning gällande uppföljning av användandet av Efter barnförhört samt mer guidning om hur modellen kan användas och utvecklas. Det rekommenderas att nära kontakt hålls med Stiftelsen Allmänna Barnhuset som ansvarar för modellen, gällande hur mycket avvikelser som kan göras utan att gruppens arbetssätt bör ses som en ny, egen modell, inspirerad av Efter barnförhört. Ledningen har här en viktig uppgift att stödja detta arbete och initiera utvärdering och ge tid för verksamhetsutveckling.

Att det är relativt få barn som faktiskt får insatsen har visat sig ha sina förklaringar utifrån bland annat inklusionskriterier, utmaningar i remissförfarandet, personaltäthet, inställda förhör och vårdnadshavares inställning etc. Detta är ett av de viktigaste fokusområdena för ledningen att ta tag i, hur man ska få fler barn aktuella i insatsen i förhållande till antalet barnförhör som hålls. Frågor som om gruppen bör vara lokaliserad inom en annan verksamhet och behov av ökad personal behöver hanteras för att inte arbetet med Efter barnförhört ska rinna ut i sanden eller bli en insats som enbart en liten del av barnen i Stockholms stad har tillgång till- något som strider mot grundtanken om att alla barn som har varit på förhör ska erbjudas någon form av krisstöd.

Den samlade bilden av implementeringen är att denna över lag fungerat väl men att det är en viss diskrepans mellan ledningen och personalen kring hur de ser på gruppens arbete och vart verksamheten är på väg metodologiskt och rent organisatoriskt. Detta måste planeras för och kommuniceras tillsammans mellan ledning och personal. Alla är väldigt positiva till modellen Efter barnförhört men det finns ett behov av gemensamma strategier för att krisstödet ska fungera mer effektivt, inte minst utifrån att antalet barn som får stöd måste blir fler.

7 Diskussion och slutsatser

Den aktuella rapporten har fokuserat på Stockholms stads krisstödsinsats för barn efter förhör vid misstanke om våldsutsatthet i hemmet. Den modell som är föreslagen och ska arbetas utefter är Efter barnförhöret, en modell som utvecklats av familjehandlare i Södertälje och som fortfarande används där och på andra ställen i landet (se Elfström, Landberg & Olofsson, 2017). I det aktuella projektet skulle implementeringen av arbetet i Stockholms stad följas och denna rapport är resultatet av det arbetet.

Sammanfattningsvis går det att konstatera att arbetet i krisstödsteamet startat upp enligt plan och att runt fyrtio barn och familjer erbjuds stödet årligen. I det uppföljande samtalet med personalen i oktober 2023 beskrevs en stor ökning av såväl inkomna remisser, genomförda infomöten som genomförda hembesök, så siffrorna för 2023 kommer sannolikt att vara närmast dubblade vilket vittnar om att verksamheten börjar att bli mer etablerad.

Krisstödsteamet är lokaliserat i separata lokaler vid Barnahus Stockholm och såväl ledning som personal menar att detta fungerar bra, att närheten till lokalen där barnet förhörs är viktig men också att personalen arbetar närmare verksamheten. Av intervjuerna med ledning och personal framkommer en självklar inställning till att barn och familjer ska erbjudas stöd efter barnförhör, att det är barnets rättighet. Samma resonemang och tankar förs också i andra länder (se t.ex. Syringen & Törstad, 2021) vilket gör att det sannolikt kommer att ske en utveckling inom området framöver, vilket är bra utifrån att olika arbetssätt och modeller kan prövas och jämföras.

Krisstödsteamet vid Barnahus Stockholm är idag en permanent verksamhet vilket är bra och tyder på att Stockholms stad tagit till sig behovet av denna insats. Under det aktuella projektet med att följa implementeringen har det framkommit utmaningar med hur uppdraget kom till och hur krisstödet rent faktiskt ska fungera i den rådande organisationen. Det kan konstateras att starten varit utmanande, inte minst utifrån att en stor del av såväl ledning som personal bytts ut i kombination med att det till en början var svårt att få till remissinflödet då verksamheten var ny och inte alla stadsdelar kände till den. Angående remissflödet så ökade detta mellan 2021- 2022 liksom antalet genomförda hembesök som ökade från 26 till 36 stycken. I det uppföljande samtalet med personalen i oktober 2023 beskrevs en radikal ökning av såväl inkomna remisser som genomförda informationssamtal och hembesök, men insamlandet av data för denna studie avslutades under 2022 varför det är viktigt att fortsatt följa utvecklingen under 2023 och framåt. Fortfarande är det dock en verksamhet som når relativt få barn och familjer, särskilt om man inkluderar att även någon form av uppföljande samtal ska ske. Framöver rekommenderas att ledning och personal har ett samtal kring målbild utifrån antal familjer som ska erbjudas stöd i relation till antalet befintlig personal. I det aktuella projektet med att följa implementeringen konstateras att detta är oklart i dag, vilket gör att det finns en osäkerhet kring förväntningar och risk för kommunikationsmissar där ledning och personal har olika målbilder.

Gällande själva arbetsmetoden som kristeamet arbetar efter var detta inte i fokus för denna utvärdering, men blev ändå en viktig komponent för att kunna följa implementeringen. Den grundmodell som används Efter barnförhöret (Elfström, Landberg & Olofsson, 2017) var den uttalade modell som skulle vara grunden i Krisstödsteamets arbete, vilket den också är. Dock kan det konstateras att det främst är delen med informationsmöte och hembesök som följs enligt grundmodellen men att det görs justeringar och anpassningar för att passa in i Stockholms stads verksamhet. Det rekommenderas att gruppen har ett nära samarbete med upphovsgivarna till

modellen och Stiftelsen Allmänna Barnhuset som idag ansvarar för modellen, både för att få stöd i metodutvecklingen av den anpassade modellen men också för att få stöd i att hålla sig till modellens ramar och ”core components”. En utvärdering sker just nu vid Örebro universitet kring modellen i sig (Petersén & Thunberg, 2022) och detta arbete bör också följas på nära håll. Personalen beskriver i intervjuerna i det aktuella projektet att de har behov av att utveckla och dokumentera sitt arbetssätt. Det är viktigt att ledningen ser till att det finns tid till detta framöver och att det kombineras med en strukturerad och kontinuerlig form av utvärdering för att arbetet ska fungera så bra som möjligt.

Implementeringen av krisstödsteamets arbete vid Barnahus i Stockholm har följts under två års tid. Detta är en kort tid när det kommer till att implementera ett arbetssätt eller modell. Fixsen et al. (2005) menar att en implementeringsperiod åtminstone tar fyra år, vilket innebär att teamets arbete är i en uppstartsfas och inte kan väntas fungera fullt ut än. De fyra implementeringssteg (se Socialstyrelsen, 2012) som användes i analysen kan ge en vägledning var krisstödsteamets arbete befinner sig och hur ledningen behöver vara med och stötta för fortsatt utveckling till en trygg och vidmakthållande fas. Som beskrivits ovan hölls ett avstämningsmöte med personalen i oktober 2023 som vittnar om ett ökat inflöde av remisser och att betydligt fler barn och familjer erbjuds insatsen. Detta är en mycket positiv trend och som vidare bör följas upp och utvärderas.

8 Referenser

- Bakketeig, E., Dullum, J., & Stefansen, K. (2019). Samarbeid i saker om vold og overgrep: Mot en hybridisering av hjelpetjenestene?. *Tidsskrift for velferdsforskning*, 22(3), 198-212.
- Bakketeig, E., Stefansen, K., Andersen, L. C., & Gundersen, T. (2021). *Evaluering av Statens barnebus 2021*. NOVA-rapport.
- Elfström, H., Landberg, Å., & Olofsson, G. (2017). *Efter barnförboret*. Stiftelsen Allmänna barnhuset.
- Fixsen, D. L., Naoom, S. F., Blase, K. A., Friedman, R. M., & Wallace, F. (2005). Implementation research: a synthesis of the literature. 2005. *Tampa, FL: University of South Florida, Louis de la Parte Florida Mental Health Institute, The National Implementation Research Network (FMHI Publication# 231), 119*.
- Heimer, M., & Pettersson, C. (2022). The unfinished democratisation of family service systems: parental consent and children's viewpoints on receiving support in child and family welfare in Sweden. *European Journal of Social Work*, 1-13.
- Johansson, S. (2011). *Rätt, makt och institutionell förändring: en kritisk analys av myndigheters samverkan i barnabus* (Vol. 35). Lund University.
- Jonsson, L., Jenstav, M., & Eriksson, M. (2022a). Implementering av Liten och Trygg i Järfälla kommun -Ett pilotprojekt. Länsstyrelsen i Stockholm.
<https://catalog.lansstyrelsen.se/store/39/resource/350>
- Jonsson, L., Jenstav, M., & Eriksson, M. (2022b). Att implementera Liten och Trygg i Stockholms läns förskolor. Länsstyrelsen i Stockholm.
<https://catalog.lansstyrelsen.se/store/39/resource/349>
- Kläfverud, M. (2021). *Iscensätta barnperspektiv: Före, under och efter Barnabusbesök* (Doctoral dissertation, Lund University).
- Korhonen, L., Jonsson, L., Larsson, A., Kinden, H., Landberg, Å., & Svedin, C. G. (2019). *Utvärdering av Barnabus* (S2018/00212/FST).
- Landberg, Å., & Svedin, C. G. (2013). *Inuti ett Barnabus: En kvalitetsgranskning av 23 svenska verksamheter. Rädta barnen*
- Landberg, Å., Kaldal, A. & Eriksson, M. (2020). *Delaktighet genom kunskap, kontroll och gemenskap. Barnets väg genom Barnabus*. Lund: Studentlitteratur.

- Linell, H. (2017). *Child protection through an abuse-focused lens: Adolescent victimization and Swedish social services responses* (Doctoral dissertation, Department of Social Work, Stockholm University).
- Lundström, T., & Sallnäs, M. (2019). Barnskyddets innersta kärna: – om tvångsplaceringar som motiveras av barns hemförhållanden. *Socialvetenskaplig tidskrift*, 26(3-4), 283-302.
- Nordstrand, E. (2017). *Trygga barn och unga i Stockholm – stöd och skydd mot våld*. Delrapport från Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm
- Olsson, A. M. E., & Kläfverud, M. (2017). *To Be Summoned to Barnabus: Children's Perspectives*. In *Collaborating against child abuse* (pp. 57-74). Palgrave Macmillan, Cham.
- Petersén, A., & Thunberg, S. (2022). *Efter barnförhöret - En programteoretisk analys*. Örebro universitet.
- Shannon, D. (2011). *Den polisanmälda barnmisshandeln: utvecklingen fram till 2009*. Brottsförebyggande rådet (BRÅ).
- Stockholms stad (2019). *Stärkt skydd för barn och unga efter polisförhör vid misstanke om att de utsatts för brott*. Socialförvaltningen. Avdelningen för stadsövergripande sociala frågor.
- Socialstyrelsen (2012). *Om implementering*. <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2012-6-12.pdf>
- Syringen, F. & Tørstad, M. (2021). *Prosjektrapport fra pilot med familiemøter ved Statens barnehus Oslo. En modell for ivaretagelse og samhandling rundt barn og unge etter tilrettelagte avbør*. Oslo: Statens barnehus Oslo, Oslo politidistrikt.
- van Ufford, S. Q., Heimer, M., Schön, U. K., & Linell, H. (2022). The Swedish social services' police reporting and children's access to protection and support in child abuse cases: A quantitative content analysis. *Child Abuse & Neglect*, 133, 105828.

MARIE CEDERSCHIÖLD HÖGSKOLA ARBETSRAPPORTSERIE | NR 109

Rapporten fokuserar på implementeringen av modellen "Efter barnförhöret" via det mobila teamet på Barnahus i Stockholms stad. Syftet med implementeringsstudien var att undersöka möjligheterna till att implementera en familjeorienterad krisinterventionsmodell som Efter barnförhöret för att stödja barn och deras familjer efter ett polisförhör som rör våld i familjen. I projektet skulle fokus vara på genomförbarhet och användning av arbetsmodellen samt vilka organisatoriska och personella förutsättningar som främjar respektive hindrar implementeringen av arbetsmodellen. Befintligt dokumenterat material inhämtades i kombination med att intervjuer genomfördes under 2021-2022 med ledning och krisstödsteamets personal. I projektet framkom flera utmaningar som att få till ett jämt remissflöde, att kunna hantera situationer när det blir få respektive många barn och familjer som behöver stöd utifrån personalens arbetsituation. Vidare beskrev personalen behov av att få tid och resurser till utbildning och metodutveckling och ett behov av ett ökat stöd från ledningen.

Linda Jonsson är docent och universitetslektor i socialt arbete vid Institutionen för socialvetenskap, Marie Cederschiöld Högskola

Hanna Linell är Fil. Dr. och universitetslektor i socialt arbete vid Institutionen för socialt arbete, Stockholms universitet

Maria Eriksson är professor i socialt arbete vid Institutionen för socialvetenskap, Marie Cederschiöld högskola